

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ผลิตและนักศึกษาที่ชมรายการโทรทัศน์การศึกษา เกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มประชากรผู้ผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้แก่ นักวิชาการด้านเนื้อหาหรืออาจารย์ผู้สอนทางโทรทัศน์ นักเทคโนโลยีการศึกษา และนายช่างเทคนิค มีจำนวนทั้งสิ้น 110 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างประชากรนักศึกษาที่ชมรายการโทรทัศน์การศึกษา ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีจำนวนหน่วยกิตสะสมตั้งแต่ 71 หน่วยกิตขึ้นไป ได้จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane 1973 : P. 25) มีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ แบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษา และกลุ่มนักศึกษาที่ชมรายการโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นแบบสอบถามชนิดมีรายการให้เลือกตอบ และแบบปลายเปิด ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรทั้ง 2 กลุ่ม เป็นจำนวน 510 ชุด ได้รับคืนมาในสภาพที่ใช้ในการวิจัยได้ 488 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.68 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามที่เป็นแบบตัวเลือกรวมความถี่ของแต่ละรายการแล้วเสนอเป็นค่าร้อยละ แบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ให้ค่านำหนักดังนี้ คือ ดีมาก = 5, ดี = 4, ใช้ได้ = 3, ควรปรับปรุง = 2 และต้องปรับปรุง = 1 ส่วนแบบสอบถามที่เป็นปลายเปิดใช้วิธีรวบรวมข้อมูลแล้วสรุปเป็นความเรียงตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

1. สถานภาพทั่วไปของประชากรกลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 42 ถึง 49 ปี มีส่วนร่วมในการผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษามาแล้ว 1 ถึง 10 รายการ ในระยะเวลา 5-6 ปี และส่วนใหญ่รับชมรายการโทรทัศน์การศึกษาโดยเฉลี่ย 3 ถึง 5 รายการต่อหนึ่งสัปดาห์

2. ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษา รูปแบบต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหงเคยผลิตมีดังนี้

2.1 นักวิชาการด้านเนื้อหาหรืออาจารย์ผู้สอน มีความคิดเห็นว่า คุณภาพของเสียง ความคมชัดของภาพในรายการบรรยาย คุณภาพของเสียงและความคมชัดของภาพในรายการสนทนา กับรายการสัมภาษณ์ ความคมชัดของภาพ คุณภาพของเสียงและพิธีกรในรายการสถานการณ์จำลองและทุก ๆ ประเด็น ในรายการสารคดี มีคุณภาพอยู่ในระดับดี

2.2 นักเทคโนโลยีการศึกษา มีความคิดเห็นว่า ความชัดเจนของเนื้อหาสาระในรายการสนทนา ความคมชัดของภาพในรายการสัมภาษณ์กับรายการสถานการณ์จำลองและทุก ๆ ประเด็นในรายการสารคดี มีคุณภาพอยู่ในระดับดี

2.3 นายช่างเทคนิค มีความคิดเห็นว่า ความชัดเจนของเนื้อหาสาระ คุณภาพของเรื่องและคุณภาพของเสียงในรายการบรรยาย คุณภาพของเรื่อง คุณภาพของเสียงและความคมชัดของภาพในรายการสนทนา คุณภาพของเสียงและความคมชัดของภาพในรายการสัมภาษณ์ คุณภาพของเสียงและความคมชัดของภาพในรายการสถานการณ์จำลอง และทุก ๆ ประเด็นในรายการสารคดี มีคุณภาพอยู่ในระดับดี

3. ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษาที่มีต่อการกำหนดรูปแบบรายการโทรทัศน์การศึกษาให้เหมาะสมกับคณะวิชาต่าง ๆ

3.1 คณะศึกษาศาสตร์ นักวิชาการด้านเนื้อหาหรืออาจารย์ผู้สอนและนักเทคโนโลยีการศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรใช้รูปแบบรายการสถานการณ์จำลอง

3.2 คณะศึกษารัฐศาสตร์ นักวิชาการด้านเนื้อหาหรืออาจารย์ผู้สอนและนักเทคโนโลยีการศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรใช้รูปแบบรายการสนทนา

3.3 คณะวิชาเศรษฐศาสตร์ นักวิชาการด้านเนื้อหาหรืออาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นว่าควรใช้รูปแบบรายการสนทนา ส่วนนักเทคโนโลยีการศึกษามีความคิดเห็นว่า ควรใช้รูปแบบรายการบรรยาย

3.4 คณะวิชาศึกษาศาสตร์ นักวิชาการด้านเนื้อหาหรืออาจารย์ผู้สอน และนักเทคโนโลยีการศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรใช้รูปแบบรายการบรรยาย

3.5 คณะวิชาวิทยาศาสตร์ นักวิชาการด้านเนื้อหาหรืออาจารย์ผู้สอน และนักเทคโนโลยีการศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรใช้รูปแบบรายการบรรยาย

3.6 คณะวิชามนุษยศาสตร์ นักวิชาการด้านเนื้อหาหรืออาจารย์ผู้สอน มีความคิดเห็นว่า ควรใช้รูปแบบรายการสนทนา ส่วนนักเทคโนโลยีการศึกษา มีความคิดเห็นว่าควรใช้รูปแบบรายการบรรยาย

3.7 คณะวิชาบริหารธุรกิจ นักวิชาการด้านเนื้อหาหรืออาจารย์ผู้สอน และนักเทคโนโลยีการศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรใช้รูปแบบรายการบรรยาย

4. ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบรายการโทรทัศน์การศึกษาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการนำเสนอเนื้อหา

4.1 เพื่ออธิบายค่าจำกัดความ นักวิชาการด้านเนื้อหาหรืออาจารย์ผู้สอน และนักเทคโนโลยีการศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรเป็นรูปแบบรายการบรรยาย

4.2 เพื่อขยายความกรณีที่ยากต่อการทำความเข้าใจ นักวิชาการด้านเนื้อหาหรืออาจารย์ผู้สอน และนักเทคโนโลยีการศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรเป็นรูปแบบรายการสนทนา

4.3 เพื่อสรุปเนื้อหา นักวิชาการด้านเนื้อหาหรืออาจารย์ผู้สอน และนักเทคโนโลยีการศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรเป็นรูปแบบรายการบรรยาย

4.4 เพื่อให้เกิดความรู้ความจำ นักวิชาการด้านเนื้อหาหรืออาจารย์ผู้สอน มีความคิดเห็นว่า ควรเป็นรูปแบบรายการสถานการณ์จำลอง ส่วนนักเทคโนโลยีการศึกษา มีความคิดเห็นว่า ควรเป็นรูปแบบรายการบรรยาย

4.5 เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ได้ นักวิชาการด้านเนื้อหาหรืออาจารย์ผู้สอน และนักเทคโนโลยีการศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรเป็นรูปแบบรายการสถานการณ์จำลอง

4.6 เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์ได้ นักวิชาการด้านเนื้อหาหรืออาจารย์ผู้สอน มีความคิดเห็นว่า ควรเป็นรูปแบบรายการสถานการณ์จำลอง ส่วนนักเทคโนโลยีการศึกษา มีความคิดเห็นว่า ควรเป็นแบบรายการสารคดี

4.7 เพื่อให้ผู้เรียนสังเคราะห์ได้ นักวิชาการด้านเนื้อหาหรืออาจารย์ผู้สอน และนักเทคโนโลยีการศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรเป็นแบบรายการสถานการณ์จำลอง

4.8 เพื่อให้ผู้เรียนประเมินค่าได้ นักวิชาการด้านเนื้อหาหรืออาจารย์ผู้สอน มีความคิดเห็นว่า ควรเป็นแบบรายการสัมภาษณ์ ส่วนนักเทคโนโลยีการศึกษา มีความคิดเห็นว่า ควรเป็นแบบรายการบรรยายและรายการสถานการณ์จำลอง

5. นักเทคโนโลยีการศึกษา มีความคิดเห็นว่า ปัจจัยในการกำหนดรูปแบบรายการโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงนั้น ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาเป็นอันดับแรก ขึ้นอยู่กับความจำกัดของวัสดุและอุปกรณ์ประจำรายการเป็นอันดับรองลงไป ส่วนช่วงเวลาที่กำหนดรูปแบบรายการโทรทัศน์นั้น นักเทคโนโลยีการศึกษาจะกำหนดรูปแบบรายการโทรทัศน์นั้น ๆ เมื่อได้ศึกษาเนื้อหาแล้วเป็นอันดับแรก และเมื่อได้ตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์ประจำรายการแล้วเป็นอันดับรองลงไป

6. นักเทคโนโลยีการศึกษา ผลิตรายการโทรทัศน์ศึกษารูปแบบรายการบรรยายมากที่สุด และรูปแบบรายการสถานการณ์จำลองน้อยที่สุด รูปแบบรายการที่นักเทคโนโลยีการศึกษาไม่ถนัดในการผลิตมากที่สุด ได้แก่ รูปแบบรายการสถานการณ์จำลอง สำหรับการเขียนบทโทรทัศน์นั้น ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า บทโทรทัศน์รายการสารคดีเขียนยากที่สุด และบทของรายการบรรยายเป็นบทโทรทัศน์ที่เขียนง่ายที่สุด

7. ความคิดเห็นของนายช่างเทคนิค เกี่ยวกับเทคนิคการผลิตด้านต่าง ๆ ของรายการโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงสรุปได้ว่า ความคมชัดของภาพที่ถ่ายทำในห้องผลิตรายการ คุณภาพของการใช้ผลพิเศษทางเสียงและคุณภาพของการตัดต่ออยู่ในอันดับดี ส่วนประเด็นอื่น ๆ อยู่ในอันดับใช้ได้

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษาของ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ด้านเนื้อหา มีความคิดเห็นว่า ควรมีการลำดับเนื้อหาวิชาให้เกิดความต่อเนื่อง กระชับและสัมพันธ์กับเหตุการณ์ปัจจุบัน และควรย่อและสรุปเอาแต่เนื้อหาสาระที่สำคัญ เพราะเวลาในการเสนอรายการมีจำกัด และสุดท้ายคือ ควรจะจัดเนื้อหาสาระบางส่วน ไล่เข้าไป เพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถรับชมและเข้าใจได้ด้วย

ด้านรูปแบบรายการ มีความเห็นว่า ควรจัดรูปแบบของรายการให้สอดคล้องกับ เนื้อหาวิชา รูปแบบของรายการควรเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและควรหลีกเลี่ยงการนั่งบรรยาย โดยไม่มีสื่อการสอนประกอบเลย

ด้านเทคนิคการผลิต มีความเห็นว่า ควรมีการใช้เทคนิคใหม่ ๆ และเปลี่ยนแปลง เสมอ ๆ เพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซากจำเจ ในการใช้เทคนิคต่าง ๆ ควรสอดคล้องกับการสื่อ ความหมายของภาพมากกว่าการใช้เทคนิค และควรมีการตรวจสอบร่วมกันก่อนที่จะนำออก อากาศ

ด้านอื่น ๆ มีความคิดเห็นว่า ในการผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษา ทางมหาวิทยาลัย ควรมีการวางนโยบายหรือกำหนดเวลาในการผลิต ควรมีการเตรียมตัวในเรื่องการผลิต ควร มีการให้คำแนะนำ มีการฝึกอบรมและดูเทคนิควิธีการจากต่างสถาบันหรือต่างประเทศ เพื่อที่จะ ได้พัฒนาการจัดรูปแบบการผลิตให้ดีขึ้น

กลุ่มนักศึกษาที่ชมรายการโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

1. สถานภาพทั่วไปของกลุ่มนักศึกษาที่ชมรายการโทรทัศน์การศึกษา เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18 ถึง 25 ปี รองลงมาคืออายุระหว่าง 26 ถึง 33 ปี เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่มีจำนวนหน่วยกิตสะสม 71 ถึง 87 หน่วยกิต มากที่สุด ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า รองลงมาคือวุฒินุปรียญ หรือเทียบเท่า ในระหว่างศึกษาส่วนมากศึกษาแต่เพียงอย่างเดียว โดยไปฟังคำบรรยายที่ มหาวิทยาลัยประกอบการใช้ตำราเรียนมากที่สุด รองลงมาคือรับชมรายการโทรทัศน์การศึกษา ทางช่อง 7 และช่อง 11

2. กลุ่มนักศึกษาที่ชมรายการโทรทัศน์การศึกษา ส่วนใหญ่มีเครื่องรับโทรทัศน์ ซึ่งเป็นชนิดสีและขาวดำตามลำดับ และมีความคิดเห็นว่าการชมรายการโทรทัศน์การศึกษาที่บ้าน มีความชัดเจนดี
3. กลุ่มนักศึกษาที่ชมรายการโทรทัศน์การศึกษา ส่วนใหญ่ชอบชมรายการโทรทัศน์ การศึกษาที่ออกอากาศทั้งทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 สี และทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11
4. กลุ่มนักศึกษาที่ชมรายการโทรทัศน์การศึกษา มีความคิดเห็นว่าการชมรายการโทรทัศน์ การศึกษาที่ออกอากาศในปัจจุบันมีความเหมาะสมในการรับชมดีแล้ว และเวลาที่เหมาะสมที่สุดใน การชมโทรทัศน์การศึกษาก็คือ เวลา 18.30 ถึงเวลา 19.30 น. และมีความคิดเห็นว่าการ ชมรายการโทรทัศน์การศึกษาคือ ควรเป็น 45 นาที มากที่สุด รองลงมาคือ 60 นาที และมากกว่า 60 นาที น้อยที่สุด
5. กลุ่มนักศึกษาที่ชมรายการโทรทัศน์การศึกษา มีความต้องการทราบรายการออก อากาศรายการโทรทัศน์การศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยให้จัดทำหนังสือตารางแนะนำ รายการ มากที่สุด และให้ประกาศทางวิทยุกระจายเสียง น้อยที่สุด
6. กลุ่มนักศึกษาที่ชมรายการโทรทัศน์การศึกษา ส่วนใหญ่เลือกชมรายการโทรทัศน์ การศึกษาเฉพาะวันที่ออกอากาศในวิชาที่ลงทะเบียนไว้
7. กลุ่มนักศึกษาที่ชมรายการโทรทัศน์การศึกษา มีความต้องการให้เสนอเนื้อหาใน รูปแบบของรายการบรรยายทางโทรทัศน์การศึกษา มากที่สุด รองลงมาคือ ผสมผสานหลาย ๆ รูปแบบ และมีความต้องการให้เสนอเนื้อหาในรูปแบบของรายการอภิปราย น้อยที่สุด และมีความคิดเห็นว่าการชมรายการโทรทัศน์การศึกษาที่เรียนแล้วเข้าใจมากที่สุด คือ รูปแบบ รายการบรรยาย รองลงมา คือ ผสมผสานหลาย ๆ รูปแบบ
8. กลุ่มนักศึกษาที่ชมรายการโทรทัศน์การศึกษา มีความคิดเห็นว่าการสอนของ อาจารย์ทางโทรทัศน์การศึกษา ใช้วิธีการบรรยายโดยประกอบการใช้สื่อการสอน มากที่สุด และบรรยายโดยประกอบการสาธิตและทดลอง น้อยที่สุด

9. กลุ่มนักศึกษาที่ชมรายการโทรทัศน์การศึกษา มีความคิดเห็นว่า มีปริมาณการให้เนื้อหาและความยากง่ายในแต่ละกระบวนวิชา พอดีแล้ว

10. กลุ่มนักศึกษาที่ชมรายการโทรทัศน์การศึกษา มีความคิดเห็นว่า ภายหลังจากที่ได้รับชมรายการโทรทัศน์การศึกษาแล้ว มีความเข้าใจบทเรียนปานกลาง

11. กลุ่มนักศึกษาที่ชมรายการโทรทัศน์การศึกษา มีความคิดเห็นว่า คุณภาพของเสียง ความคมชัดของภาพ ในรายการบรรยายและรายการสนทนา ความเหมาะสมของเนื้อหา ความชัดเจนของเนื้อหาสาระ ความคมชัดของภาพ และคุณภาพของเสียงในรายการสารคดี คุณภาพของเสียง ความคมชัดของภาพ และความเหมาะสมของเนื้อหา ในรายการสัมภาษณ์ พิธีกร คุณภาพของเสียง และความคมชัดของภาพ ในรายการสถานการณ์จำลอง อยู่ในระดับดีทั้งหมด

12. กลุ่มนักศึกษาที่ชมรายการโทรทัศน์การศึกษา มีความคิดเห็นต่อการกำหนดรูปแบบรายการโทรทัศน์การศึกษา เพื่อการนำเสนอเนื้อหาทั้ง 7 คณะวิชาว่า ควรใช้รูปแบบรายการบรรยาย

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มนักศึกษาที่ชมรายการโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ด้านเนื้อหา มีความเห็นว่า ควรปรับปรุงเนื้อหาและเวลาในการออกอากาศแต่ละครั้งให้มากขึ้น และมีความต้องการให้มีรายการในกระบวนวิชาของนักศึกษาชั้นปีที่ 2-3-4 บ้าง

ด้านรูปแบบรายการ มีความเห็นว่า ควรจะใช้หลาย ๆ รูปแบบ และสอดแทรกรายการบันเทิงเข้าไปด้วย เพื่อจะได้มีการผ่อนคลายและดึงดูดความสนใจแก่บุคคลทั่วไป

ด้านเทคนิคการผลิต มีความเห็นว่า ควรมีการปรับปรุงเทคนิคใหม่ ๆ เข้ามาใช้เรื่อย ๆ จากควรเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับลักษณะของเนื้อหาวิชาให้มากขึ้น

ด้านอื่น ๆ มีความคิดเห็นว่า น่าจะได้ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการผลิตรายการด้วย และควรมีการแจ้งกระบวนวิชาที่จะออกอากาศก่อนล่วงหน้าให้ทั่วถึงมากกว่าที่เป็นอยู่

อภิปรายผลการวิจัย

การที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้ออกอากาศรายการโทรทัศน์การศึกษาตามกระบวนวิชาต่าง ๆ นั้น ไม่เพียงแต่จะเป็นผลดีสำหรับนักศึกษาเท่านั้น แต่เป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชน ในอันที่จะได้รับการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยไม่จำเป็นต้องลงทะเบียนเรียนอีกด้วย จากการสรุปผลวิจัยการดำเนินงานของวิทยาลัยโทรทัศน์ชัชวาล ในปี 2520 (อุทุมพรทองอุไทย และคณะ 2521 : 36) ได้พบว่า รายการสอนปกติทางโทรทัศน์จะมีประชาชนทั่วไปรับชมจำนวนมากว่านักศึกษาทั้งที่ลงทะเบียนและไม่ลงทะเบียนรวมกันเกือบ 50 เท่า จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ผลิตและนักศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่แยกกลุ่มตัวอย่างประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งประกอบด้วย นักวิชาการด้านเนื้อหาหรืออาจารย์ผู้สอน นักเทคโนโลยีการศึกษาและนายช่างเทคนิค กับกลุ่มนักศึกษาที่ชมรายการโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ที่มีจำนวนหน่วยกิตสะสมตั้งแต่ 71 หน่วยกิตขึ้นไป ผลการวิจัยจากการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่ารูปแบบรายการโทรทัศน์การศึกษาทุกรูปแบบที่ทางมหาวิทยาลัยรามคำแหงผลิตขึ้น มีคุณภาพอยู่ในระดับใช้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พร เจริญสุข (2528 : 66) เรื่องความคิดเห็นของกลุ่มผู้ผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พบว่าคุณภาพของรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทุกรูปแบบที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เคยผลิตนั้นมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากงานวิจัยดังกล่าว เป็นการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มที่เป็นวิชาชีพเดียวกัน จึงมีลักษณะพื้นฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์ศึกษาคลายคลึงกัน

ส่วนรูปแบบของรายการโทรทัศน์การศึกษาสำหรับคณะวิชาต่าง ๆ นั้น พบว่าควรใช้รูปแบบรายการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คณะศึกษาศาสตร์ ควรใช้รูปแบบรายการสถานการณ์จำลอง คณะศึกษารัฐศาสตร์ ควรใช้รูปแบบรายการสนทนา คณะศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะวิชาบริหารธุรกิจ ควรใช้รูปแบบรายการบรรยาย คณะศึกษามนุษยศาสตร์ และคณะวิชาเศรษฐศาสตร์ ควรใช้รูปแบบรายการสนทนาและรายการบรรยาย ทั้งนี้อาจต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย และจะเห็นได้ว่ารูปแบบของรายการต่าง ๆ มักจะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของเนื้อหาวิชาของคณะต่าง ๆ

สำหรับการผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการนำเสนอ
 เนื้อหานั้น พบว่าควรเลือกรูปแบบรายการดังนี้คือ เพื่ออธิบายคำจำกัดความและสรุปเนื้อหาควรใช้
 รูปแบบรายการบรรยาย เพื่อขยายความกรณีที่ยากต่อการทำความเข้าใจ ควรใช้รูปแบบรายการ
 สนทนา เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ได้ เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์ได้ และสังเคราะห์ได้ ควรใช้รูปแบบ
 รายการสถานการณ์จำลอง ซึ่งผลการวิจัยนี้มีบางส่วนที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พร เจริญสุข
 (2528 : 62-63) เรื่องความคิดเห็นของกลุ่มผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเกี่ยวกับ
 รูปแบบการนำเสนอ และเทคนิคการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมาธิราช พบว่ารูปแบบรายการบรรยายควรใช้เพื่ออธิบายคำจำกัดความและเพื่อสรุป
 เนื้อหา ส่วนรูปแบบรายการสถานการณ์จำลองควรใช้เพื่อให้ผู้เรียนสังเคราะห์ได้ และที่แตกต่าง
 กันออกไปอาจเนื่องมาจากรายการโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชมีรูปแบบ
 รายการที่ผลิตมากกว่า จึงมีความแตกต่างกันออกไปบ้าง และรูปแบบที่แตกต่างออกไปนั้น ทาง
 มหาวิทยาลัยรามคำแหงไม่ได้ผลิต

ในความคิดเห็น เรื่องของรูปแบบรายการนั้น มักจะแตกต่างกันออกไปตามพื้นฐานของผู้
 ให้ความคิดเห็น จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัย
 รามคำแหงเกี่ยวกับรูปแบบของรายการ พบว่านักวิชาการด้านเนื้อหา หรืออาจารย์ผู้สอน นัก
 เทคโนโลยีการศึกษา และนายช่างเทคนิค มีความคิดเห็นแตกต่างกันอยู่บ้างในเรื่องของรูปแบบ
 รายการ ซึ่งเหตุผลอันนี้น่าจะเกิดมาจากความคิดเห็นพื้นฐานเดิมของกลุ่มวิชาชีพที่แตกต่างกัน
 กลุ่มนักวิชาการด้านเนื้อหาหรืออาจารย์ผู้สอนมีหน้าที่ให้เนื้อหา จึงให้ความสำคัญกับเนื้อหาสาระ
 เป็นอันดับแรก ส่วนกลุ่มนักเทคโนโลยีการศึกษานั้น นอกจากจะใช้สื่อการสอนเพื่อการถ่ายทอด
 เนื้อหาสาระแล้วยังคำนึงถึงจิตวิทยาของการนำเสนออีกด้วย เช่น ความน่าสนใจ ความสนุกสนาน
 เข้าใจง่าย สำหรับกลุ่มของนายช่างเทคนิคเนื่องจากศึกษาและปฏิบัติงานด้านเทคนิค จึงคำนึง
 ถึงคุณภาพเชิงเทคนิคของรูปแบบรายการต่าง ๆ ในเกณฑ์ค่อนข้างสูงกว่ากลุ่มนักวิชาการด้านเนื้อหา
 หรืออาจารย์ผู้สอน และกลุ่มนักเทคโนโลยีการศึกษา

จากผลการวิจัยเรื่องนี้ได้พบว่า นักเทคโนโลยีการศึกษาส่วนใหญ่ไม่ถนัดในการผลิต
 รายการรูปแบบสถานการณ์จำลอง อาจเนื่องจากการผลิตรายการรูปแบบสถานการณ์จำลองจะต้อง
 อาศัยความต่อเนื่องของมุกกล้อง ฉาก การบันทึกเสียง ความสามารถของผู้แสดง รวมทั้งการตัดต่อ
 จึงต้องอาศัยความสามารถของบุคคลเป็นคณะ เพื่อทำให้การผลิตรายการดำเนินไปได้ด้วยดี และ

ยังเห็นว่าบทโทรทัศน์รูปแบบรายการสารคดี เขียนยากที่สุด เพราะรายการสารคดี เป็นรายการเพื่อการเล่าเรื่องราวที่น่าสนใจให้ผู้ชมได้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง (วสันต์ อดิศักดิ์ : 217) การเขียนบทจึงต้องคำนึงถึงการคิดออกมาให้เป็นภาพ และรายการสารคดีมักจะนิยมถ่ายทำนอกสถานที่ ดังนั้นการเขียนบทโทรทัศน์จึงต้องศึกษาเรื่องราวที่จะทำให้เกิดกระจ่าง อาจจากหนังสือหรือการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง จึงทำให้การเขียนบทรายการสารคดีเสียเวลาในการเตรียมข้อมูลในการเขียนบทโทรทัศน์นานกว่ารูปแบบรายการอื่น ๆ

จากการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มนักศึกษาที่ชมรายการโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า รายการโทรทัศน์การศึกษาที่ออกอากาศอยู่ในปัจจุบันมีความชัดเจนและเหมาะสมดีแล้ว อาจจะเนื่องจากว่าเครื่องรับโทรทัศน์อยู่ใกล้สถานี และเครื่องส่งมีประสิทธิภาพสูง ส่งสัญญาณครอบคลุมได้ทั่วถึง ส่วนเวลาที่เห็นว่าเหมาะสมในการรับชมรายการโทรทัศน์คือ เวลา 18.30 น. ถึง เวลา 19.30 น. และเวลาในการเสนอรายการควรเป็น 45 นาที ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐศักดิ์ ชัดติยะ (2522 : 33) เรื่องการใช้โทรทัศน์วงจรเปิดเพื่อการสอนโดยมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่พบว่าเวลาของการออกอากาศในรายการสอนโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในแต่ละกระบวนวิชาควรมากกว่า 30 นาที แต่แตกต่างกับงานวิจัยของวิทยากร ท่อแก้ว (2525 : 55) เรื่องความคิดเห็นของผู้ชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่พบว่าเวลาที่เหมาะสมในการรับชมรายการโทรทัศน์คือเวลา 19.30 น. ถึงเวลา 20.00 น. และเวลาในการเสนอรายการควรเป็น 30 นาที ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชส่วนใหญ่ทำงานและศึกษาไปด้วย จึงทำให้มีเวลาในการรับชมรายการโทรทัศน์น้อยกว่านักศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ส่วนใหญ่ศึกษาแต่เพียงอย่างเดียว

ทางด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสอนของอาจารย์ทางโทรทัศน์การศึกษา พบว่าอาจารย์ใช้วิธีการบรรยายโดยประกอบสื่อการสอนมากที่สุด ซึ่งแตกต่างกับงานวิจัยของ ประเสริฐศักดิ์ ชัดติยะ (2522 : 32) เรื่องการใช้โทรทัศน์วงจรเปิดเพื่อการสอนโดยมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่พบว่าวิธีการสอนของอาจารย์ทางโทรทัศน์การศึกษาใช้วิธีการบรรยายล้วน ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทางแผนกโสตทัศนศึกษา มีอุปกรณ์การสอนประเภทต่าง ๆ น้อย บางชนิดที่ต้องการก็ไม่มีใช้ แต่ในปัจจุบันทางแผนกโสตทัศนศึกษาได้มีอุปกรณ์ต่าง ๆ ครบครันมากขึ้น

และมีการอบรมการใช้สื่อการสอนให้แก่อาจารย์ผู้สอนทางโทรทัศน์การศึกษาขึ้นด้วย

ส่วนในด้านการกำหนดรูปแบบรายการโทรทัศน์การศึกษาเพื่อการนำเสนอเนื้อหา พบว่ากลุ่มนักศึกษาที่ชมรายการโทรทัศน์การศึกษามีความเห็น ว่า ควรใช้รูปแบบรายการบรรยาย ในการนำเสนอเนื้อหาทั้ง 7 คณะ ซึ่งแตกต่างกับความคิดเห็นของทางด้านกลุ่มผู้ผลิต ซึ่งมี ความคิดเห็นว่า ควรใช้รูปแบบของรายการต่าง ๆ เช่น บรรยาย สารคดี สถานการณ์จำลอง สนทนา แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของเนื้อหาวิชา ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากนักศึกษา มีความคุ้นเคยกับการเรียนการสอนแบบบรรยาย ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการเรียนการสอนในห้องเรียน โดยตรงที่เน้นการให้เนื้อหามาก จึงมีความเห็นว่าการเรียนทางโทรทัศน์การศึกษานั้น รูปแบบรายการ บรรยายทำให้เข้าใจบทเรียนดีที่สุด ส่วนทางด้านผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ ซึ่งได้แก่ นักวิชาการด้าน เนื้อหาหรืออาจารย์ผู้สอน นักเทคโนโลยีการศึกษา และนายช่างเทคนิค นั้น มีความรู้และความสามารถในการผลิตรายการในหลายรูปแบบ จึงเล็งเห็นว่าเนื้อหาวิชาในแต่ละคณะนั้น ควรมีการผลิตรายการ ในรูปแบบที่ต่าง ๆ กันออกไปตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ในการผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษา ควรมีการกำหนดรูปแบบการนำเสนอให้เหมาะสมกับคณะวิชาและวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน
2. มหาวิทยาลัยรามคำแหง ควรเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษาให้แก่ักเทคโนโลยีการศึกษา และนายช่างเทคนิค
3. มหาวิทยาลัยรามคำแหง ควรให้โอกาสแก่นักศึกษาเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยบ้าง
4. มหาวิทยาลัยควรจะได้มีการประเมินผลการเรียนการสอนทางโทรทัศน์และวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพของรายการโทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอย่างจริงจัง อย่างน้อยภาคการศึกษาละครั้ง
5. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบในเรื่องรูปแบบและเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ผลิตรายการโทรทัศน์อาชีพ ซึ่งประจำตามสถานีโทรทัศน์ทั่วไปหรือต่างสถาบัน เพื่อจะได้ข้อมูลอันเป็นแนวทางในการผลิตและปรับปรุงรายการโทรทัศน์การศึกษาต่อไป